

'Verdichting van de stilte' in Beaufort

Ruud van Gisteren en Nelleke Vonk zijn aspirant-lekendominicanen. In 'Op de Stadsdam', het tijdschrift van de geloofsgemeenschap rond de kloosterkapel van Huissen, schreef Ruud een verslag van een retraite in het Franse klooster van monialen dominicanessen Notre Dame de Beaufort.

Door Ruud van Gisteren

Een week later rijden mijn vrouw en ik over de Franse péage terug van de Vendée naar ons huis in Malden. In de auto zetten we een van de drie CD's aan die we aan het eind van onze retraiteweek hebben gekocht in 'Le Magasin' bij het klooster van de zusters van 'Notre Dame de Beaufort'.

Ik geniet vooral van de meerstemmige melodie van 'Cantique'. Nelleke en ik praten samen na over onze afgelopen vakantieweek. We verbleven in een Bed&Breakfast in Champagné de Marais, vlakbij La Rochelle aan de Atlantische kust. En voor onze retraiteweek waren we te gast in het klooster van de

zusters Dominicanessen in Bretagne. Het grootste verschil tussen deze twee weken zit hem in 'de fysieke stilte om ons heen in de Vendée' tegenover 'onze verstillig in het klooster'. Conclusie: we hebben de zusters van het klooster in Beaufort voor altijd in ons hart gesloten!

Kathedraalentocht

Na onze retraiteweek zetten we de Franse kathedraalentocht via Reims, Chartres en St. Malo vanaf de kapel in Beaufort voort met 'de zon in het hart' langs Rennes en Vannes naar de Vendée. Aangekomen bij ons Bed&Breakfast in Champagné des Marais bleek ons verblijf aldaar in de middeleeuwen in gebruik te zijn geweest als klooster! Hoezo toeval bestaat niet?! Na een lange dag reizen waren we blij om er te zijn, maar het voelde allemaal wel erg raar, zo direct na onze retraiteweek...

Een druk sprekende Française ontving ons hartelijk en sprak verrassend goed Engels. We besloten om deze week 'uit de koffer te leven', want de klerkast stonk behoorlijk. Ook de ventilatie op de wel erg kleine slaapkamer was niet al te best.

Na deze 'ontvangst' hadden we allebei behoefte aan tijd voor onszelf, zoals in de dagen ervoor. Het lukte mij – ondanks mijn vermoeidheid niet – om even te slapen op een ligbed in het waterige zonnetje bij het kleine zwembad in de tuin.

*Gouden randen
om blauwe wolken
van de ondergaande zon.
Ik kijk en zie
loodgrijze wolken
pakken zich samen
boven het leien kloosterdak
twiet twiet twiet
bewegingsloos blad
in groenen en bruinen
de lome atmosfeer
na een hete dag.
Warm nog de steen
waarop ik zit
en kijk en schrijf
geslis van water.*

Woensdagavond,
25 juli 2012 in Beaufort,
Anne Miek Stam

Mijn gedachten gleden terug naar een week van leven in het ritme van het klooster. Elke dag kwart voor zes op, half zeven de metten, kwart over zeven de lauden, ontbijten, en om negen uur de eucharistieviering. Om twaalf uur het *dejeuner* en rond zes uur de vespers, kwart voor zeven het diner en om acht uur de completeen.

Leven

Wat doet er echt toe in het leven? De zusters zetten me ertoe aan – met hun eenvoud en hun prachtige zang van de vele psalmen – om met deze vraag volop bezig te zijn. De dagelijkse meditaties en teksten van Henk Jongerius zorgen voor 'de verdichting van de stilte'. Je komt zo terug bij je eigen bron. Soms is dat confronterend, soms emotioneel; altijd werkt het louterend! Zeker met die begrijpende arm om je heen als je dat even nodig hebt.

Want dat moet gezegd: je begint aan zo'n retraiteweek en sommige deelnemers ken je alleen van een kort voorbereidingsgesprek. Toch blijkt dat er heel snel een geweldig goede onderlinge vertrouwensband tussen de groepsleden ontstaat. Kortom, een veilige plek. Iedereen zet in deze week zijn eigen vaardigheden, capaciteiten en vooral zijn eigen 'zijn' in. Het mooie daarvan is, dat iemand die het even moeilijk heeft, geholpen wordt door een ander lid van de groep. Want door je kwetsbaar op te stellen, geef je die ander ook de kans om er helpend te zijn. De groep kent bovendien geen rangen of standen: je bent er 'gewoon voor elkaar'.

Dagritme

Vrijwillig in je vakantie elke dag om kwart voor zes opstaan?! Geen kranten, geen radio of TV, geen internet of e-mail. Waarom doet iemand dat? Als mijn wekker op onze kamer in het gastenverblijf in alle vroegte afloopt, heb ik eigenlijk weinig tijd om dat te overwegen. Immers om tien voor half zeven luidt de klok van de kapel die dag voor de eerste keer. En ik heb dan nog maar tien minuten om de laatste dingen te doen voordat Nelleke en ik met de opgaande zon in de rug naar de kapel wandelen.

Precies om half zeven begint voor mij deze week een heel ander ochtendritueel dan gewoonlijk door het jaar heen: de liefdevolle zang van de zusters trekt ons naar de kapel voor de eerste viering van de dag: de metten. Alles wordt natuurlijk in de Franse taal gebeden en gezongen.

Later als je groot bent...

*Toen ik een kind was
wilde ik groot zijn.
nooit meer:nee, nu niet, later!
naaldhakken,permanent,make-up.*

*Heerlijk leek het me.
Zoveel koekjes eten als ik lustte
zo laat naar bed als ik wilde.
Nooit meer:nee, nu niet,later!*

*Later verlangde ik naar tederheid:
een hand in mijn hand,
een mond op mijn mond,
de geborgenheid van een lief.*

*Wat ik tegenkwam was
overrompelende dierlijke wellust.
Ik zocht extase en kreeg
de schrik van mijn leven.*

*Nu maar leven van wat is.
Vandaag de begrafenis van een moeder,
de hitte van de zon,
de bloeiende hortensia's.
Het samen zingen,
het samen eten,
samenzijn in stilte :
vier stappen vooruit,
vier stappen terug,
naar voren, naar achteren,
balans,
opzij en opzij.
De dans van het leven
dansen op het feest van
de Heilige Anna, de Bretonse.*

Anne Miek Stam
Beaufort, 26 juli 2012

Een bundel met alle psalmen en gebeden is voor de aanwezigen beschikbaar. De nummers van de wisselende psalmen die bij elke dienst worden gezongen staan steeds genoteerd op een klein schoolbordje naast een raam.

Tijdens de eerste vieringen probeer ik alles in de Franstalige psalmenbundel te volgen en ik wil ook graag meezingen, maar ik ken deze melodieën niet goed. Ja, en als het dan niet helemaal goed gaat met zingen, val ik natuurlijk wel heel erg op met mijn zware basstem in een stille kapel met bijna alleen maar sopranen en alten voor wie dit dagelijkse kost is!

Uiteindelijk staak ik na enkele vieringen mijn pogingen om steeds de Franse woorden die door de zusters worden gezongen op te zoeken in het psalmenboek. Ik geef mezelf over en dompel me onder in de serene sfeer die steeds weer heerst in de kapel. Ik geniet volop van wat ik zie, hoor en ervaar tijdens de indrukwekkende vieringen.

Meditatie

Als de metten tegen zeven uur zijn afgelopen, vindt er in de kapel steeds een geruisloos *changement* plaats. Sommige zusters hebben dan even een taak te doen en verlaten de kapel. De meeste blijven en nemen knielend plaats op hun gebedsbankjes. Enkele oudere zusters bidden zittend op hun stoel verder. Een enkeling geeuwt eens even flink.

Tot tien over zeven heerst er een adembenemende stilte. Dan wordt met het luiden van de klok iedereen opgeroepen voor de lauden. De kapel wordt weer voller en vanaf kwart over zeven zingen de zusters weer hun 'pour le siècle et siècle, Amen.'

Na de vaste gezangen, lezingen en gebeden, is het tegen acht uur tijd voor het ontbijt. Wij eten met ons zevenen steeds in dezelfde zaal, maar wisselen bij elke maaltijd van plaats, zodat ik steeds met iemand anders kan praten. Het ontbijt is eenvoudig en bestaat uit brood, jam en thee of koffie.

Vervolgens doen we samen de afwas en wordt de tafel weer gedekt voor de volgende maaltijd. Dan is er even pauze tot half elf. Na de koffie is er dagelijks een meditatie oefening rondom het thema 'in het nu zijn'.

Knielend op een gebedsbankje in onze eigen meditatieruimte overweeg ik in stilte de woorden van Henk Jongerius en doorvoel ik de muziek die aansluitend klinkt in de

meditatieruimte. Tot slot wordt een tekst uitgereikt uit het boek 'De weg van stilte' van Anthony de Mello. Midden in de natuur, ergens in de prachtige aangelegde tuin van de zusters, denk ik verder door over de betekenis van deze tekst in mijn persoonlijke leven.

Zuster 'Inconsequentia'

Rond twaalf uur is het weer etenstijd en dan verzamelen we weer in de eetzaal. Na de maaltijd en de afwas is er tot drie uur tijd om te rusten. Dan volgt de tweede dagmeditatie en wordt een nieuwe tekst aangereikt.

Aan het eind van de middag zoeken we elkaar weer op en bespreken gezamenlijk onze ervaringen. Dagelijks wordt tussen half vijf en half zeven door zuster Inconsequentia het tijdstip bepaald voor de vespers. Dit is het enige gebedsmoment waarvan het aanvangstijdstip om onverklaarbare redenen dagelijks wisselt; niemand weet waarom.

Ook bij de vespers wordt weer volgens een vast patroon gezongen, gebeden en gelezen. Vervolgens eten we voor de tweede keer warm en krijgen bijzondere gerechten van de zusters voorgeschoteld, zoals deze keer: artisjokken. Na de afwas volgt meestal heel snel de completen, omdat we weer lang aan tafel hebben zitten napraten.

De completen worden telkens afgesloten met het zingen van het Onze Vader. Als teken dat ze geraakt zijn door de Heilige Geest staan de zusters met open handen in een halve kring rondom Maria. Het is dagelijks een indrukwekkend moment als de zusters de dag weer naar de nacht hebben gezongen.

Aarde en hemel

*Als mens
heb ik
de aarding
van de steen
nodig.*

*Wolken zijn
zoals het leven:
veranderlijk,
kleurrijk
vluchtig.*

*Ademloos
zal ik
liggen
onder
de steen.
Aan de hemel
wolken spel
voor
eeuwig.*

*Tussen de
luchtigheid
van de wolken
en de zwaarte
van de stenen
sta ik
op de aarde:
mens te zijn.*

*Met het hoofd
in de wolken
de voeten
geaard op de steen
speelt
ons leven
zich af.
Vluchtig
loodzwaar
lichtvoetig:
menselijk.*

Anne Miek Stam,
Beaufort, juli 2012

We besluiten de lange dag in onze eigen kring met een heerlijk glaasje Franse wijn. De nachtrust duurt echter telkens tot om kwart voor zes in de ochtend, omdat dan de wekker weer gaat voor de metten...

Liefdevolle ontmoetingen

Door de hele retraite heen speelt steeds een ding: de ontmoeting met lieve mensen. Zo is het heel bijzonder om leken-dominicaan Karin Bornhijm *In real life* te leren kennen. Tot nu toe had ik alleen contact met haar via de LinkedIN groep van de Dominicaanse Lekengemeenschap Nederland (DLN).

Nelleke en ik oriënteren ons vanaf september op onze toetreding tot de DLN en nemen daarom deel aan het initiatiejaar. Karin die als een van de eersten bij de DLN kwam, is pas na 12 jaar in de gelegenheid om naar Beaufort te komen; Nelleke en ik starten zo'n beetje in Beaufort.

Ook de overige groepsleden stralen veel warmte uit: Christien Warners en Anne Miek Stam. En niet te vergeten Michel Daniëls die als gastheer samen met de retraiteleider Henk Jongerius een gouden tandem vormt!

Blij verrast werden we door de uitnodiging van de priorin om op zaterdagavond een bezoek te mogen brengen aan de zusters op hun balkon in de warme avondzon. En ze willen van alles over ons weten! Na de zéér hartelijke begroeting door alle zusters kreeg iedereen een plaats naast een zuster die Engels spreekt. Zij vertalen alles wat er gezegd wordt en de zusters luisteren misstijl naar onze soms emotionele levensverhalen.

En de *Soeurs* waren er bijna allemaal bij: Marie-Bernard (priorin), Marie-Dominique, Marie-Suzanne, Marie-Pascale, Anne-Marie, Marie-Hyacinthe, Agnes-Dominique, Alleluia-Christi, Claire, Francois-Dominique, Catherine-Elisabeth, Johanne, Anne-Samuel, Isaië, Charles-de Jésus, Maël-Dominique, Mannès, Marguerite-Marie, Nathanaël, Gwenvaël, Aziliz, Tyfenn en Maïwenn. Wat stralen die zusters veel liefde uit!

De zondagse vroege viering begint heel speciaal. Overal tussen de zusters zijn plaatsen voor ons ingericht. We bidden en zingen dan met de zusters samen in het midden van de gebedsruimte in de kapel. We zijn stuk voor stuk erg onder de indruk.

Psalm 101 vrij

Zo was de week heel snel voorbij, veel sneller dan ik in het begin dacht. De laatste meditatie wordt afgesloten met het voorlezen van een prachtige versie van psalm 101 uit de bundel '150 psalmen vrij' van Huub Oosterhuis.

Met deze tekst beëindigen we deze bijzondere week in Beaufort op een perfecte manier: 'En weer zingen, maar nu zo zacht mogelijk.'

*En weer zingen, maar nu
zo zacht mogelijk.*

*Ik wil de laatste waarheid:
dat Gij tot mij komt, ooit.
Ik zal mij stil maken,
wachten in mijn binnenste kamer.*

*Ik gedoog niet één onwaar woord
ik wil het zuivere daglicht
niets van laster, spot, inbeelding,
hoogmoed, hoon.*

*Ik wil vertoeven
in het land der transparanten
mijn ogen zoeken de weerloze echten -
geef mij een doorzichtig huis.*

*Iedere morgen een nieuw begin
woorden die opbloeien
waar ik in wonen kan, veilig
met wie dan ook die mij lief is.*

*En weer zingen, ook nu
zo zacht mogelijk.*

Psalm 101. Uit: '150 psalmen vrij'
Huub Oosterhuis

Zie ook: <http://ndbeaufort.free.fr/> en <http://www.lekendominicanen.nl>